

**R. P. Ioannis Præpositi Atrebatis, E Societate Iesv, S.
Theologiæ Doctoris, & quondam in Vniuersitate
Louaniensi ac Duacensi Professoris, Commentaria In
Tertiam Partem S. Thomæ De Incarnatione Verbi ...**

LePrévost, Jean

Dvaci, 1629

Art. II. Vtrum gratia Sacramentalis aliquid addat supra gratiam virtutum &
donorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94249](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94249)

phicetur instrumentum per quod Christi meritum nobis debet applicari. Vide Concil. Trident. sess. 13. cap. 1. Adde quod si gratia posset conferri virtute Sacramenti, antequam illud reciperetur; posset aliquis per solam attritionem, ante actuale Sacramenti receptionem, iustificari & consequi remissionem peccati mortalis, quod inter Catholicos est inauditum.

Quod si Concil. sess. cit. cap. 8. doceat eos sentire fructum & utilitatem Eucharistiae, qui propolatum habent illum panem coelestem edendi &c. non eo sensu dicit, quod ij gratiam virtute Sacramenti recipiant, sed quod recipiant similem ei quae per communionem consecretur; atque adeo similitudine tantum effectus dicantur communionis effectum recipere. Cuius rei signum est, quod is qui in peccato mortali existens desiderat communicare, non sit gratiam recepturus, quamvis proponat prius confiteri, & putet bona fide se contritum, cum tantum sit attritus. Item quod is qui in gratia existens desiderat hoc Sacramentum, & dicitur spiritualiter communicare, non recipiat maiorem gratiam, quam pro ratione suae devotionis mereatur.

His praemissis quaeritur quandonam Sacramenta gratiam conferant? Idemque est de charactere iudicium respectu Sacramentorum quae illum imprimunt, an scilicet in tempore, an vero in instanti pro quo vltimius videtur.

Supponendum gratiam sanctificantem conformiter naturae suae postulare produci in instanti; cum sit quaedam entitas quae totum suum esse possit simul acquirere.

Duplex in praesenti quaestione est sententia: una censet gratiam conferri per Sacramentum in ultimo instanti quo forma profertur, eod quo forma compleatur & perficitur intrinsece in tali instanti.

Secunda sententia tenet gratiam conferri in primo instanti extrinseco formae; nam haec sententia dicit quod forma Sacramenti non compleatur intrinseco instanti, sed solum extrinseco ad motum successuum.

Haec sententiarum varietas in praesenti quaestione oritur ex eo, quod non satis constat quomodo sonus producat, an in instanti, (quod plerique in libris de anima asserunt) an vero in tempore, quod affirmant alij, eod quod videlicet sequatur natura motus, a quo tam in sui productione quam conseruatione dependet, non quod motus sit illius causa proprie dicta, cum motus ut summum modum non possit tanquam causa physica producere sonum qualitatem habentem entitatem realem, sed quod sit quaedam conditio necessaria ad sui productionem & conseruationem.

Resp. probabile esse in subiecto non ponente obicem gratiam produci in instanti quo forma compleatur, quod instans videtur intrinsecum. & ita tenet D. Th. infra quaest. 78. art. 4. ad 3. de formae consecrationis.

Quamvis enim sonus in sui productione dependeat a motu, est tamen qualitas realis ab eo distincta, habens suum esse distinctum, quod in instanti videtur produci, & per consequens sonus formae sacramentalis videtur in instanti perfici & reddi sensibilis. In hoc ultimo instanti quod necessarium est ut forma sit completa, gratia producitur; quia eo instanti significatio Sacramenti est perfecta, & ipsum Sacramentum completum; ergo tunc suum effectum producit, cum neque ante possit producere, neque sit ratio differendi gratiae collationem.

Confer. gratia sacramentalis datur ratione Sacramenti; igitur in subiecto non ponente obicem, nullum tempus vel instans aptius ponitur, quam instans quo completur Sacramentum.

Dices sonum diffundi in tempore, ut patet; ergo gratia sacramentalis non datur in instanti intrinseco.

Resp. negando consequentiam; nam licet sonus in tempore diffundi possit & durare, datur tamen instans quo sufficienter est sensibilis, & proinde quo sufficienter forma significet, & Sacramentum dicatur completum, si adsint caetera: quemadmodum in materia datur minimus aliquis contactus ad rationem Sacramenti sufficiens, quamvis materia per maiorem partem subiecti diffundi possit.

Dixi, in subiecto non ponente obicem; quia certum est quo casu ponitur obex a recipiente, gratiam non conferri dum completur Sacramentum. Vtrum autem in illo euentu gratia sacramentalis aliquando conferatur, alibi explicabitur.

Aduerte 1. conclusionem intelligi quando forma finitur cum applicatione materiae, vel post. Si enim forma prius finiatur, quam materia sufficienter sit applicata, constat gratiam non conferri completa forma, cum Sacramentum nondum existat.

Aduerte 2. in gratia quae conceditur ratione communionis peculiarem esse difficultatem, explicandam in materia de Eucharistia.

Aduerte 3. sententiam quae dicit gratiam conferri in instanti extrinseco prolationis formae, esse etiam probabilem: quia ut dixi, non satis constat sonum produci in instanti, & non improbabiler dici potest produci in tempore, & proinde Sacramentum compleri in instanti extrinseco, eodem modo quo successiva censentur compleri, quando scilicet sunt absoluta, quod non nisi in instanti extrinseco contingit.

Contra eam tamen videtur facere, quod ex illa videatur sequi posse dari Sacramentum informe respectu eius qui accesserit bene dispositus ad effectum Sacramenti recipiendum. Ponamus enim legitime dispositum accedere ad Sacramentum Baptismi, fieri poterit ut recipiat Sacramentum, & careat eius effectum, atque adeo recipiat Sacramentum informe. Quod probatur: instans extrinsecum Sacramenti potest esse instans extrinsecum vitae eius qui legitime dispositus accessit ad Sacramentum, quo casu non recipiet gratiam, & per consequens recipiens Sacramentum carebit eius effectum, quia gratia nulli confertur post hanc vitam, qui toto tempore vitae fuerit in mortali.

Resp. negando sequelam, si loquamur de eo quo moraliter potest contingere: nam moraliter non continget ut idem sit praecise instans extrinsecum Sacramenti & vitae recipientis Sacramentum. Quod si per causas naturales futurum esset idem instans, possumus dicere pertinere ad diuinam providentiam, ut non permittat talem mori eo instanti quo absque gratia esset discessurus.

ARTICVLVS II.

Vtrum gratia Sacramentalis aliquid addat supra gratiam virtutum & donorum?

Respondet addere diuinum quoddam auxilium ad finem cuiusque Sacramenti consequendum, ubi

Notan-

32.

Datur instans quo sonus sufficienter est sensibilis.

32.

Opposita sententia est probabilis.

Instantiae occurrit.

33.

Resp. affir.

Etiā in iustificatione quæ sit per sacramenta, infunduntur virtutes. *Trident.*

S. Thom.

34.

Probabile est dona non esse habitus distinctos a virtutibus.

Gratia Sacramenti supra gratiam habitualem addit peculiarem ordinationem & auxilia ad effectum Sacramenti.

35.

Declaratur in singulis Sacramentis.

Notandum 1. quod cum in omni iustificatione, præter gratiam habitualem, infundantur virtutes tam theologice quam morales christianæ, ut communiter Doctores; eadem infundantur in iustificatione, quæ sit per Sacramenta, ita ut si non præfuerint, primò infundantur: si verò præfuerint in subiecto, augeantur. Theologicas infundi patet ex Trid. sess. 6. cap. 7. Secundò ex eo quod suo modo pertineant ad iustificationem. 3. specialiter patet de charitate, quæ vel est eadem cum gratia habituali, vel inseparabili nexu illam comitatur. videri potest Trid. sess. cit. can. 11. Quartò ut D. Th. virtutes censentur fluere à gratia tanquam perfectiones quibus potentia animæ perficiuntur in ordine ad suos actus, ex quo sequitur virtutes morales christianas, quæ ad vitam christianam transigendam etiam requiruntur, infundi.

Censet etiam D. Thom. per Sacramenta infundi dona, quæ à virtutibus docet distinguere 1. 2. quaest. 68. art. 1. quod etiam tenent plures alij. Sed non est improbabilis opinio quæ docet dona non esse habitus distinctos à virtutibus, sed esse vel ipsas virtutes secundum gradum heroicum, vel ipsarum virtutum quosdam actus excellentes, quod docent graves Doctores, estque accuratius examinandum 1. 2. Iuxta posteriorem sententiam dicendum est per Sacramenta non infundi dona habitualia distincta à virtutibus.

Notandum 2. quod cum Christus Sacramenta ad varios fines particulares instituerit, Deus ratione eorum non solum infundat gratiam habitualem & habitus virtutum, sed etiam concedat varias gratias, quas Theologi appellant præuenientes, seu auxilia actualia ad finem Sacramentorum accommodata. Vnde gratia sacramentalis supra habitum gratiæ sanctificantis & virtutum, addit peculiarem quandam Dei ordinationem ad consequendum effectum proprium Sacramenti, & ad eundem finem auxilia actualia, ut D. Th. & communiter Doctores.

V. g. Baptismus instituitur ad spiritualem generationem, & primam sanctificationem: vnde in illo datur gratia ut regeneratiua, dantur etiam ratione illius auxilia actualia ad hanc vitam novitatem seruandam. Ratione Confirmationis præter gratiam sanctificantem, conceduntur homini auxilia actualia ad liberam fidei professionem, & ad resistendum tentationibus allicientibus ad fidem in persecutione negandam; cum Confirmatio ad illum finem sit instituta. Ratione Eucharistiæ datur gratia tanquam animæ nutrimentum & auxilia actualia ad vitam spiritualem in nobis seruandam; item auxilia ad actus deuotionis charitatis, & ad spirituales consolationem. Ratione Penitentia datur gratia per quam resurgamus à peccato post baptismum commissum, & proinde datur per modum cuiusdam spiritualis curationis à morbo lethali: dantur etiam auxilia ad vitam emendandam; ad dolorem de peccatis concipiendum, ad satisfactionem præstandam. Ratione Extremæ Vntionis datur gratia ad abstergendas reliquias peccatorum, ad robur contra tentationes in illa extrema lucta, ad spirituale animi alacritatem; dantur etiam auxilia actualia ad illos fines opportuna. Ratione Ordinis præter gratiam habitualem ordinatus recipit gratias actuales consentaneas fini suæ ordinationis. Ratione Matrimonij præter gratiam habitualem coniugibus dantur actuales gratiæ ad mutuum amorem, ad fidem comparti seruandam, ad honestam proles educationem.

Moralis ratio cur huiusmodi gratiæ concedantur est, quod gratia habitualis quæ per singula Sacramenta conceditur, non possit se sola hominem aptè disponere ut facile & constanter operetur, vel sese habeat convenienter fini cuiusque Sacramentis; neque illum ita fimeat ut possit omni euentu contrariis tentationibus commodè resistere. Vnde moraliter necesse est præter dictam gratiam sanctificantem concedi auxilia actualia, quæ id præstent.

Dices hæc auxilia debentur homini ratione iustitiæ, cum homini iusto debeantur auxilia quibus iustitiam possit conservare; ergo non debentur ratione Sacramenti.

Resp. quidquid sit de antecedente (quod 1. 2. in materia de gratia est examinandum) negando consequentiam: quamuis enim status iustitiæ postulet dari homini gratias præuenientes, quibus illum conseruet, non obstat quod minus etiam ratione Sacramenti debeantur ad finem cuiusque Sacramenti obtinendum: videturque verius ratione Sacramenti dari noua auxilia, & cum qui per Sacramentum iustificatur vel augmentum gratiæ recipit, recipere auxilia, non solum quia habet gratiam, sed etiam virtute Sacramenti videturque probabilius huiusmodi auxilia non æqualiter tribui ratione singulorum Sacramentorum, sed longè plura deberi & dari ratione vnius quam alterius. v. g. plura deberi ratione baptismi quam ratione vnius communionis, cum per baptismum vitam spiritualem acquiramus ad cuius conservationem plura requiruntur auxilia, quam moraliter debeantur ratione cibi spiritualis semel sumpti: veriusque videtur ratione vnius communionis dari certum numerum gratiarum præuenientium, non autem per totam vitam: & in genere videtur quod propter Sacramenta quæ repeti non possunt, plures gratiæ præuenientes concedantur, quam propter ea quæ possunt repeti, & inter hæc esse etiam inæqualitatem.

Aduerte hæc auxilia non statim concedi completo Sacramento, sicut diximus conferri gratiam sanctificantem & habitus virtutum; sed conferri suo tempore iuxta varias exigentias. Ratio diuersitatis est, quod gratia & habitus virtutum sint aliquod permanens, quod totum simul potest concedi, & potest commodè dari quando Sacramentum completur; vnde non est ratio differendi: gratiæ verò præuenientes non sunt quid vnum, sed multitudo auxiliorum, quæ commodè iuxta subiecti necessitatem diuersis temporibus conceduntur.

Petes num huiusmodi auxilia debeantur constituto extra gratiam? Videtur enim quod sic, quia Sacramentum operatur suum effectum iuxta exigentiam eiusdem effectus; gratiæ autem præuenientes iuxta naturalem suam conditionem & exigentiam non requirunt statum iustitiæ in subiecto; ergo possunt virtute Sacramenti deberi & conferri constituto extra gratiam. Confit. constitutus extra gratiam non minus illis indiget ad finem Sacramenti, immò fortè magis, quam constitutus in gratia: v. g. maritus qui excidit à gratia sanctificante, non minus indiget auxilio præuenienti ut fidem comparti possit seruare, quam is qui gratiam per Sacramentum collatam retinet.

Resp. quamuis hæc argumenta videantur partem affirmantem reddere probabilem: negatiuam tamen videri probabiliorē, quam indicat Sotus dist. 1. q. 3. art. 2. §. contra hanc verū; & tenet Suarez disp. 7. sect. 4. Quia gratiæ præuenientes seu actualia

Obiectio.

36.

Resp.

Videntur ratione Sacramenti dari noua auxilia supra quam debentur ratione iustitiæ.

37.

Conferuntur ea sine tempore iuxta rerum exigentiam.

Quæstio. An debeantur hæc auxilia constituto extra gratiam.

38.

Resp. Probabilior est non deberi. Sotus.

auxilia

Sufficit gratia habitualis.

auxilia non videntur deberi ratione Sacramenti, nisi mediante gratia habituali tanquam primario effectu Sacramenti: quia enim Christus Sacramenta ad varios fines particulares instituit ad quos gratia sanctificante opus est, decrevit hanc per ipsa Sacramenta conferre: quia verò ea se sola non possunt hominem in ordine ad praedictos fines constanter disponere, idcirco eidem adiungit auxilia actualia, quibus gratia ornatus possit constanter operari, vel sese habere in ordine ad praedictos fines; igitur quando homo à gratia excidit, huiusmodi auxilia non debentur illi ratione Sacramenti, & si illi concedantur gratie praevinentes (quod fieri patet experientia), conceduntur ex nuda Dei misericordia, & verisimilius est rariùs concedi. Ex his patet responsio ad obiecta in contrarium.

Ex his colligi potest quanto studio homo gratia sanctificantem conservare debeat, & evitare mortale etiam ex eo capite, ut sese non priuet innumeris gratijs & auxilijs praevinentibus necessarijs ut finem Sacramenti quod suscepit assequi valeat.

D V B I V M

Utrum praeter gratiam & virtutes ratione Sacramenti conferatur aliquid aliud habituale.

NO T A N D U M in praesenti controuersia non esse quaestionem de caractere vel etiam de donis, sed de peculiari aliquo habitu.

Paludanus in 4. dist. 2. quaest. 3. sentit talem habitum conferri per Sacramenta. Capreolus dist. 3. quaest. 3. in responsione ad argumenta contra 4. conclusionem, docet per Sacramenta non imprimi characterem conferri quemdam ornatum.

Sed communis DD. negant. Caiet. hic; Sotus dist. 1. q. 3. art. 2. Canus relectione de Sacramentis in genere parte 4. conclusionem 2. & plures alij. Quae sententia est omnino verior, videturque D. Th. hic docentis gratiam sacramentalem praeter virtutes & dona, addere diuinum auxilium, qua loquendi forma indicat nihil aliud habituale infundi praeter gratiam, virtutes, & dona: nam per diuinum auxilium D. Th. non solet quidquam habituale designare, sed solum actuale. unde

Dico per Sacramenta non conferitur habitus distinctus à gratia sanctificante, virtutibus, & donis.

Probat 1. de tali habitu nihil nobis innotescit ex Scripturis, Patribus, vel Concilijs; neque potest quidquam solidè colligi ex ratione in principijs fidei fundata: ergo videtur omnino reiiciendus. 2. gratia sanctificans cum virtutibus per modum habitus abunde sufficit ad fines Sacramentorum; ergo alius habitus est reiiciendus. Antecedens probatur, quia per gratiam habitualem homo in baptismo regeneratur, in poenitentia sanatur, in Eucharistia nutritur, in extrema vnctione reliquiae peccatorum tolluntur. 3. per eandem gratiam anima ornatur; ergo contra Capr. ornatus à gratia distinctus non est admittendus: cum gratia omne id praestet quod ornatus superadditus fingitur praestare. Et si quando Patres sentiant animam ornari, non loquuntur de alio ornatu quam de gratia, per quam anima ornatur, redditur munda, Deo chara & in conspectu eiusdem pulchra.

Dices 1. gratiam non posse sufficienter ordinare ad fines variorum Sacramentorum.

Resp. negando assumptum, si intelligatur de or-

dinatione habituali: quatenus enim per varia Sacramenta conferitur, eadem physice existens diuersam rationem aliquo modo sortitur, ut scilicet censeatur ratione baptismi gratia generatiua, ratione poenitentiae curatiua, &c. & per auxilia actualia debita ratione Sacramenti huiusmodi fines consequi potest.

Dices 2. D. Th. responsione ad 3. censet quòd ratio gratiae sacramentalis se habeat ad gratiam communiter dictam, sicut ratio speciei ad genus; igitur superaddit aliquid habituale. Propter hanc doctrinam Pal. & Capr. in suam sententiam pertracti sunt.

Sed certum est nullo modo sequi quòd intentum, neque id velle D. Th. sed tantum quòd gratia sacramentalis aliquid dicat ultra gratiam habitualem, &c. ipsa videlicet auxilia actualia quibus homo ordinatur ad fines Sacramentorum, non verò quòd sit species strictè sumpta.

ARTICVLVS III.

Utrum Sacramenta nouae legis continent gratiam?

AFFIRMAT. quod est de fide definitum in Conc. Flor. decreto de Sacramentis, & in Trid. sess. 7. can. 6. de Sacramentis in genere. Patet quia causa optimè dici potest suum effectum continere, propter quem continendi modum Sacramenta à Doctoribus appellantur vasa gratiae, non quòd tanquam pyxis gratiam tanquam liquorem materialiter contineant, sed quòd eam tanquam instrumenta causare possint. quo modo phrasi Scripturae, instrumenta quibus Deus mortem infert, dicuntur vasa mortis.

Ex quo patet Calu. calumnia qui lib. 4. instit. cap. 14. §. 17. hunc modum loquendi traducit, perinde ac si per illum Doctores catholici vellent gratiam in Sacramentis tanquam in pyxide materialiter contineri.

ARTICVLVS IV.

Utrum in Sacramentis sit aliqua virtus gratiae causatiua?

PRAEMITTIT quorundam opinionem docentium quòd Sacramenta non causent gratiam, nisi per quandam concomitantiam, iuxta quos non est in Sacramentis virtus gratiae causatiua. deinde

Respondet in Sacramentis esse quandam instrumentalem virtutem ad inducendum sacramentalem effectum. Dicit autem eam virtutem habere esse transiens ex vno in aliud, & incompletum, seu, ut docet articulo praecedenti, illam virtutem esse fluentem, & incompletam in esse naturae. Quae explicatio subobscura duobus modis potest intelligi iuxta Caiet. hic: vno modo ut sit sensus, quòd virtus instrumentalis Sacramentorum sit virtus superaddita motui, quo Sacramentum mouetur à principali agente, sitque qualitas aliqua spiritalis habens esse fluens per modum motus, immò sit ipsa gratia secundum esse fluens & incompletum; quem sensum Caiet. dicit esse communem. Alio modo potest intelligi ut virtus instrumentalis nihil sit aliud quam motus, quo instrumentum mouetur à principali agente ad effectum eiusdem agentis, quod sentit ipse Caiet.

41.

Resp. affir. Florent. Trident.

Sacramenta vasa gratiae.

Caluini calumnia.

42.

Quorundam opinio.

Resp.

43.

Quomodo intelligatur S. Thomas.

die.

36.

ip.

dentur

ione fa-

amētia

motu au-

lia supra

iam de-

renentur

tionem fla-

siustitia.

37.

Conferuntur

ca suo

tempore

iuxta re-

um exi-

gentiam.

Quaest.

An debeat

tur hac

auxilia co-

stituitur ex-

tra gratia.

38.

Resp.

Probabilis

est non de-

beti.

Sotus.

Satur.

al